

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Γη είναι ένας πλανήτης με συνεχή και δυναμική εξέλιξη στην ιστορία του. Η γνώση και κατανόηση από τον άνθρωπο της εξέλιξης αυτής είναι μεγάλης σημασίας για τον εντοπισμό, την εκμετάλλευση και τη χρήση των φυσικών πόρων, καθώς και για την ανάδειξη και αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων-προβλημάτων από τη χρήση των πόρων αυτών.

Η περιβαλλοντική αυτή διάσταση απαιτεί μια ολοκληρωμένη, πολυ-επιστημονική θεώρηση του Πλανήτη, που θα περιλαμβάνει τη μελέτη όλων των παραγόντων, όπως της λιθόσφαιρας, της υδρόσφαιρας, της ατμόσφαιρας και της βιόσφαιρας, οι οποίοι συνδέονται μεταξύ τους σε πολύ σημαντικά συστήματα. Τα συστήματα αυτά απαιτούν τη συνεργασία, χωρίς σύνορα και περιορισμούς, των φυσικών επιστημών, όπως η Γεωλογία, η Βιολογία, η Χημεία και η Φυσική. Έτσι μόνο θα κατανοήσουμε τον Πλανήτη μας, θα αναδείξουμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα και θα δημιουργήσουμε ενημερωμένες-ευαισθητοποιημένες κοινωνίες, οι οποίες θα μπορούν να αποφασίσουν για το παρόν και το μέλλον του.

Σήμερα είναι γεγονός ότι υπάρχει μια εμπεριστατωμένη άποψη σχετικά με την εξελικτική πορεία της Γης στη διάρκεια των 4,6 δισεκατομμυρίων ετών της ύπαρξής της. Παράλληλα αποτελεί κοινή συνείδηση ότι η ισορροπία του πλανήτη από την καθημερινή πίεση των έξι (6) περίπου δισεκατομμυρίων ανθρώπων που φιλοξενούνται σε αυτόν, είναι πλέον εύθραυστη. Ειδικότερα όσον αφορά στις Γεωεπιστήμες, υπάρχει σοβαρή γνώση σχετικά με τις **Γεωλογικές Διεργασίες**, που έχουν λάβει χώρα στα πλαίσια της ιστορίας αυτής με τη δημιουργία των ορέων και των ωκεανών, τους σεισμούς, την ηφαιστειακή δραστηριότητα, καθώς και την εκδήλωση εξωγενών φαινομένων, όπως οι κατολισθήσεις, οι πλημμύρες, οι ξηρασίες, τα τσουνάμι.

Όσον αφορά στη **Βιώσιμη Ανάπτυξη**, είναι γνωστό ότι τις τελευταίες δεκαετίες η τεχνολογική εξέλιξη και η πληθυσμιακή έκρηξη επέβαλαν μια αλόγιστη και χωρίς σχεδιασμό υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση του περιβάλλοντος για πρώτη φορά στην ιστορία του Πλανήτη μας.

Έτσι, μερικά από τα ερωτήματα που τίθενται επιτακτικά και αναμένουν απαντήσεις από την επιστημονική κοινότητα, δεδομένου ότι εκφράζουν την αγωνία όλης της ανθρωπότητας, είναι τα εξής: α) Οι ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν προκαλέσει πράγματι επικίνδυνες τροποποιήσεις του περιβάλλοντος και μάλιστα μη αναστρέψιμες ή οι κλιματικές μεταβολές που παρατηρούνται σήμερα αποτελούν φυσικές διακυμάνσεις; β) Ειδικότερα η βιομηχανική ανάπτυξη και η υπερκατανάλωση ενεργειακών πρώτων υλών αποτελούν κίνδυνο για το περιβάλλον ή θεωρούνται μηδαμνής επίδρασης σε σχέση με τις ηφαιστειακές εκρήξεις και τις αλλαγές των ρευμάτων στους ωκεανούς, οι οποίες προκαλούν δραματικές αλλαγές στο περιβάλλον;

γ) Είναι ακόμα δυνατή μια Βιώσιμη Ανάπτυξη και εάν ναι, ποιο είναι το είδος αυτής στα όρια αντοχής και αποδοχής του πλανήτη μας;

Στα παραπάνω ερωτήματα και προβληματισμούς η επιστήμη της Γεωλογίας έχει να προσφέρει πολλά, δεδομένου ότι οι φυσικές διεργασίες κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της Γης έχουν καταγραφεί στους εδαφικούς και βραχώδεις γεωλογικούς σχηματισμούς, χωρίς επηρεασμούς από τις παρεμβάσεις του ανθρώπου. Έτσι οι ανθρώπινες παρεμβάσεις της σύγχρονης εποχής μπορούν να διαχωριστούν και να επισημανθούν, ώστε να αντιμετωπιστούν σωστά. Γενικότερα, η γνώση και κατανόηση της εξέλιξης της Γης μέσα από τις φυσικές διεργασίες μπορούν να συμβάλουν στην αποτύπωση των ρυθμών αλλαγής της Γης στο γεωλογικό χρόνο. Επιπλέον οι ρυθμοί αλλαγής και οι διεργασίες, που είναι υπεύθυνες για αυτούς, μπορούν παράλληλα να αποτελούν δείκτες πρόγνωσης για την πορεία του πλανήτη στο μέλλον. Με άλλα λόγια, το παρελθόν και γενικότερα η γεωλογική ιστορία του Πλανήτη μπορεί να αποτελέσει το «κλειδί» για το παρόν και το μέλλον αυτού.

Συμπερασματικά, η συμβολή της Γεωλογίας και γενικότερα των Φυσικών Επιστημών στην κοινωνία μας είναι πολύ σημαντική για τη γνώση της εξέλιξης της Γης, την έρευνα και αξιολόγηση των φυσικών πόρων, την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων λόγω εκμετάλλευσης των πόρων αυτών, καθώς και την πρόγνωση-αντιμετώπιση των διάφορων φυσικών επικινδυνοτήτων από γεωλογικές διεργασίες και καταστροφικά καιρικά φαινόμενα.

Το 12ο Διεθνές Συνέδριο της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρίας με τίτλο «**Πλανήτη Γη: Γεωλογικές Διεργασίες και Βιώσιμη Ανάπτυξη**» διοργανώνεται από το Τμήμα Γεωλογίας του Πανεπιστημίου Πατρών και πραγματοποιείται στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου από τις 19 έως 22 Μαΐου 2010. Το Δελτίο της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρίας περιλαμβάνει τα Πρακτικά του Συνεδρίου σε πέντε (5) τόμους των 2.992 σελίδων συνολικά. Οι τόμοι αυτοί καλύπτουν όλο το φάσμα των Γεωεπιστημών σε θέματα της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας. Στα πρακτικά περιλαμβάνονται 267 συνολικά εργασίες από 605 συγγραφείς, όλες στην Αγγλική γλώσσα, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα διεθνούς προβολής και χρήσης του επιστημονικού Δελτίου της Εταιρίας. Οι επίσημες γλώσσες του Συνεδρίου είναι η Ελληνική και η Αγγλική.

Στο Συνέδριο υπάρχει σημαντικός αριθμός εργασιών από τον ευρύτερο γεωγραφικό μας χώρο, έχουν δε δηλώσει συμμετοχή πολλοί αξιόλογοι επιστήμονες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και νέοι ερευνητές και φοιτητές.

Όλες οι εργασίες που δημοσιεύονται, υπεβλήθησαν σε επιστημονική κρίση από εξωτερικούς κριτές, ακολουθώντας τη διαδικασία που είναι διεθνώς καθιερωμένη στα επιστημονικά περιοδικά. Πολλοί αναγνωρισμένοι επιστήμονες, Έλληνες και ξένοι, όλων των ειδικοτήτων, συμμετείχαν στη διαδικασία αυτή. Εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής τους ευχαριστώ για τη συμμετοχή και τη συμβολή τους με το σοβαρό έργο που προσέφεραν στην απόκτηση Πρακτικών υψηλού επιπέδου.

Οι επιστημονικές εργασίες εντάχθηκαν σε επιμέρους θεματικές ενότητες, στις οποίες διαχωρίστηκαν τα Πρακτικά και αποτέλεσαν αντικείμενο στις αντίστοιχες Συνεδρίες. Τα κείμενα των ειδικών και προσκεκλημένων ομιλιών, που καλύπτουν το ευρύτερο αντικείμενο της κάθε ενότητας και παρουσιάζουν υψηλού επιπέδου θεώρηση σχετικά με την υφιστάμενη γνώση, τις νέες απόψεις και τάσεις της έρευνας, αποτέλεσαν ιδιαίτερη ενότητα.

Στο Συνέδριο αυτό δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις Γεωλογικές Διεργασίες και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Όπως αναφέρθηκε διεξοδικά παραπάνω, η κατανόηση της εξέλιξης του πλανήτη Γη μέσα από τις γεωλογικές διεργασίες επιτρέπει στον άνθρωπο να αξιολογήσει τις διάφορες δραστηριότητές του, όπως την αναζήτηση, εκμετάλλευση και χρήση των φυσικών πόρων, καθώς και την κατασκευή διαφόρων έργων υποδομής, χωρίς να προκαλεί επικίνδυνες μεταβολές στο φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον. Έτσι μόνο μπορεί να εξασφαλιστεί η Βιώσιμη Ανάπτυξη και να προβλεφθεί η πορεία του Πλανήτη.

Η έγκαιρη εκτύπωση και παράδοση των τόμων του Συνεδρίου στους συνέδρους και στην επιστημονική κοινότητα, καθώς και η γενικότερη οργάνωση του Συνεδρίου γίνεται με την οικονομική στήριξη πολλών φορέων, δημόσιων και ιδιωτικών. Εκφράζονται θερμές ευχαριστίες στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, που έθεσε το Συνέδριο υπό την αιγίδα του, καθώς και στο Τμήμα Γεωλογίας του Πανεπιστημίου Πατρών, το Ι.Γ.Μ.Ε., και το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. Θερμές ευχαριστίες εκφράζονται επίσης στο Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, το Πανεπιστήμιο Πατρών, αλλά και σε ιδιωτικές Τεχνικές και Μελετητικές Εταιρίες, που με τόση προθυμία ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω τις προσωπικές μου ευχαριστίες στους συναδέλφους της Οργανωτικής Επιτροπής για την αμέριστη βοήθειά τους και την άριστη συνεργασία στη συλλογική αυτή προσπάθεια, καθώς και στο Γραφείο Οργάνωσης Συνεδρίων «Συνέδρα», όπως επίσης στους φοιτητές του Τμήματος Γεωλογίας, που αγάγιασαν και βοήθησαν στην οργάνωση του Συνεδρίου με απαράμιλλο ζήλο.

Πάτρα, 14 Απριλίου 2010

Γεώργιος Χρ. Κούκης
Πρόεδρος
της Οργανωτικής Επιτροπής

PROLOGUE

Earth is a dynamic Planet that has been continuously changing and evolving throughout its whole history. Knowledge and understanding of the evolution processes is of crucial importance not only to explore and take advantage of the natural recourses that our planet provides, but also to access the degree of environmental impacts that the exploitation of these causes.

This environmental aspect demands to consider a comprehensive and multi-scientific view of our Planet, which involves the study of lithosphere, hydrosphere, biosphere and atmosphere. All the above are closely connected together to form very important and complex natural systems, which need the close cooperation of all sciences involved, such as Geology, Biology, Chemistry and Physics. This is the most effective way to understand our Planet, to consider the environmental problems and enforce societies to become informed and conscious of its present and future.

Nowadays an almost complete and comprehensive knowledge about the evolution of Earth during the 4.6 billion years of its age has been gained. In parallel, it is common sense that our Planet's equilibrium is fragile due to environmental pressures that human causes, since Earth's population exceeds 6 billion people.

In the field of Geo-Sciences, in special, there has been gained sufficient experience about the **Geological Processes** that have been taken place during Earth's history and are evident in the formation of mountains and oceans, by the manifestation of earthquakes, by volcanic activity, as well as in natural phenomena as landslides, floods, droughts and tsunamis.

Concerning **Sustainable Development**, it is well known that during the last decades technological evolution and population growth have imposed an unreasonable and sometimes without design overconsumption of natural resources, which leads to gradual degradation of the environment for the first time in our Planet's history.

Thus, some of the "hot" questions that have been arisen and need to be answered by the Scientific Community, since they express the concern of the whole humanity, are: a) Human activities have indeed caused dangerous and non-reversible modifications of the environment or present climatic changes are a result of normal and natural fluctuations? b) Industrial development and overconsumption of natural recourses are a "red flag" for the environment or they can be considered as of minor effect when compared with volcanic eruptions and changes in the regime of ocean current circulation, which cause dramatic environmental changes? c) Is Sustainable Development still achievable and, if yes, in which form and within our Planet's bearing thresholds?

In the above questions Scientific Community can offer a lot, regarding that natural processes

during Earth's evolution have been imprinted on soil and rock geological formations, without any influence by human activities. Present human actions can be clearly distinguished and identified in order to be treated in the right way. The deep knowledge and understanding of Earth's evolution through natural processes can contribute to imprint the rates of Earth's changes through geological time. The changing rates and the processes responsible for them also contribute to obtain indices to predict similar phenomena for the future. In other words the Past and, generally, the geological history of our Planet is the "key" for the Present and Future.

In conclusion, the contribution of Geology and generally of Natural Sciences in our society is very important to understand Earth's evolution, to assist the research and assessment of natural resources, as well as to estimate the environmental impacts from their exploitation. Furthermore, they can provide solutions to the direction of the prevention and confrontation of natural hazards that are triggered by Geological Processes and catastrophic climatic events.

The 12th International Congress of the Geological Society of Greece entitled "**Planet Earth: Geological Processes & Sustainable Development**" is organized by the Department of Geology of the University of Patras in Greece and is held at the Conference and Cultural Center of the University between the 19th and 22nd of May 2010. The *Bulletin of the Geological Society of Greece* includes the Congress's Proceedings in 5 Volumes of 2.992 pages. These volumes cover the whole spectrum of Geo-Sciences in themes of basic and applied research. They include 267 research papers by 605 authors, all written in English making them easily accessible and promoted internationally. Official languages of the Congress are Greek and English. Many renowned scientists from Greece and abroad participate, covering scientific issues from our broad geographic region, as well as new researchers and students.

All submitted papers were reviewed by external reviewers, following the procedure that is established in scientific magazines. Many renowned scientists, Greek and foreigners, of all specialties, participated in this process. On behalf of the Organizing Committee I would like to thank them for their participation and contribution to acquire Proceedings of high quality.

The research papers were included in specific thematic units to which the Proceedings were divided and covered each Congress's session. Special and Keynote lectures about currently acquired knowledge, new insights and modern research trends for each area of interest comprised a special thematic unit.

This Congress focuses on Geological Processes and Sustainable Development. As it was mentioned above, the understanding of Earth's evolution through geological processes allows human to assess his activities, such as investigation and exploitation of natural resources and construction of Infrastructure Works, without causing serious and dangerous damages to the natural and human environment. This is the only way to secure sustainable development and forecast Earth's future.

The on-time production and delivering of the proceedings to the participants and scientific community, as well as the organization of the Congress is sponsored by many public and pri-

vate Organizations, Services and Companies. I would like to express my special thanks to the Ministry of Environment, Energy and Climate Change, which held the Congress under its aegis, as well as to the Department of Geology of the University of Patras, the Institute of Geology and Mineral Exploration (I.G.M.E.) and the Geotechnical Chamber of Greece for their contribution to organize this Congress. Special thanks are also expressed to the Public Benefit Foundation “John S. Latsis”, to the University of Patras and to many private technical and consulting companies which willingly accepted our invitation.

Finally, I would like to personally thank the colleagues of the Organizing Committee for their generous help, support and cooperation to this teamwork, the Congress Organizing firm “Synedra”, as well as the students of the Department of Geology for their precious contribution.

Patras, 14 of April 2010

George Ch. Koukis
President
of the Organizing Committee